Nº. 38. Aº. 1832.

SURINAAMSCHE COURANT.

DONDERDAG DEN 10den MEI.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

DUITSCHLAND.

HAMBURG, 18 Maart.

In het binnenste gedeelte des staats van New-York in Noord-Amerika, nabij het dorp Fredonia, op twee mijlen afstands van het meer Erie, zijn aanzienlijke bronnen van een ontvlambaar gas ontdekt, hetwelk bij het branden veel licht verspreid. Men heeft reeds begonnen partij daarvan te trekken, dewijl men er van in een gazometer verzameld heeft, hetwelk aan meer dan 100 lampen gas verschaft.

Nabij het dorp Paipa, op twaalf uren afstands van Tunja, in Columbia, vindt men een aantal minerale bronnen, die uit eene rots, 2,300 metres boven de zeevlakte vloeijen. Het water is van eene warmte van omtrent 150 graden van Fahrenheit. De heer Boussingault heeft daarin 0,0329 deelen van gecrijstalliseerd zwavelzuur van soda, en 0,0033 deelen zoutzure soda waargenomen; ook een weinig koolzure kalk.

Men heeft in Silesie een nieuw mineraal, gelijkende aan geele was, ontdekt, hetwelk zamen gesteld is uit selica, magnia, aluminia en water, de heer Paff heeft bewezen, dat het de zoogenaamde zeepsteen is.

De heer Rosa, heeft in zijne reis met den heer Humboldt, door Siberië, twee tot hiertoe onbekende mineralen ontdekt, en gevonden dat het twee nieuwe speciën van Tellurium waren, het eene bevat 0,6263 deelen zilver en 0,3737 deelen Tellurium, het ander 0,6035 deelen lood, 0,0123 deelen zilver, en 0,3837 deelen Tell.

Langs den Rijn hebben de invoeren van koloniale waren, die van het vorige jaar bijna een derde in bedrag overtroffen.

Uit Genua wordt gemeld, dat de stad Foligno in Romagna, na 32 aardbevingen te hebben doorgestaan, bij de 33ste geheel is ingestort.

In ons dagblad leest men, dat eene ll. uit Koppenhagen uitgezeilde expeditie tot de oostkust van Groenland doorgedrongen is. Het is ruim acht eeuwen geleden dat eenigen kolonisten uit Noorwegen zich op die kusten gevestigd hebben; tot welke het ondoordringbare ijs sedert allen toegang verboden heeft gehad. De expeditie heeft er de afstammelingen dier kolonisten gevonden, nog altijd de Christen Leer hunner Voorvaderen belijdende.

Te Milaan moet de Policie eene zonderlinge mistasting gedaan hebben. Twee Oostenrijksche officieren in burger-kleeding in een koffijhuis zijnde, vraagt de een den ander of hij een kop chocolaad gebruiken wil. Deze zegt dat hij thee verkiest, en gebruikt daarbij de hoogduitsche woorden *lieber thee*. Door den klank misleid, gelooft eene italiaansche policie-agent dat er van *liberté* gesproken wordt, en hij doet de beide heeren gevangen nemen.

De heer *Humboldt* heeft op zijne laatste reis in Astrakan gelegenheid gehad, onder verscheidene sekten der Calmünsche godsdienst te zien, een Fakir of bedelmonnik, die de Heidenen aldaar hebben, welke Fakir sedert 15 jaren zijne plaats niet verlaten heeft, maar, zoo wel gedurende den winter, als in den zomer, onbewegelijk in eene houten hut in elkander zit, wordende door een ander gevoed en bediend.

In den Engelschen *Courier* leest men het volgende belangrijke berigt, betwelk eene vriendschappelijke vereffening der zaken in het zuid-oosten van Europa doet voornit zien:

»Wij hebben het genoegen te melden, dat er, in eene conferentie van de vertegenwoordigers der groote Mogendheden, een gewigtig besluit genomen is met betrekking tot Griekenland.

»Men heeft besloten om aan den ontrusten toestand van gemeld land, een eind te maken, door het invoeren van eenen geregelden regeringsvorm, onder bestuur van eenen constitutionelen Souverein; en met dit oogmerk is de kroon aangeboden geworden aan eenen jongen Duitschen Prins, van groote zielshoedanigheden en van onbesmetten naam.

»De Griekschen Monarch zal eene volkomene waarborging voor de vastheid en welvaart van zijn aan te nemen land van de Mogendheden ontvangen.

MENGELINGEN.

DE STAATHUISHOUDKUNDE.

De Staathuishoudkunde bestaat in eene volmaakte kennis van den aard des rijkdoms, van de moeijelijkheden waarmede derzelver verkrijging verbonden is, van de wijze waarop hij zich over de maatschappij verspreidt, van het gebruikt dat daarvan kan gemaakt worden, en van de gevolgen die daaruit ontstaan. Daaronder is, de geheele wetenschap de staathuishoudkunde begrepen.

De rijkdom verdeelt zich in natuurlijke en maatschappelijke; onder de eerste wordt verstaan, de voorwerpen die voor geene vermeerdering vatbaar zijn, of niet voortgebragt kunnen worden; gelijk het water, de lucht, het licht; deze behooren niet tot het gebied der kunst. De tweede is daarvan alleenlijk afhankelijk. Al hetgeen hetwelk waarde bezit, alle dingen en dienstplegingen, der geneesheeren visiten, de raadgevingen der regtsgeleerden, de lessen des dansmeesters, zijn rijkdommen zoo lang zij eenige waarde bezitten, en van waar deze waarde? Van derzelver nut; geene zaak heeft eenige waarde ten zij zulks tot de kleeding, tot het voedsel, de woning of zelfs tot de behoeften der weelde benoodigd is, en men tauxeert deze waarde gewoonlijk met betrekking tot de andere voorwerpen, welke zij aan den eigenaar kunnen verschaffen, dat is tegen de waarde dier dingen waartegen men ze verwisselen kan. Wanneer die waarde in geld getauxeerd wordt, noemt men zulks den prijs der artikelen. Maar de waarde is van den prijs verschillend; het geld is slechts het vergelijkingsteeken, en de waarde rigt zich in geen geval naar de prijs-verhooging. Het verkoopen is anders niet dan eene ruiling van waarde of, met andere woorden, van voorwerpen tot de consumptie, of tot eenige behoefte hoegenaamd gebruikt. Het uiterlijk doel van eene ruiling is dus geenszins het geld, men kan zelfs zeggen dat de verkoop niet volbragt is, tot dat een ander artikel met de opbrengst daarvan aangekocht is geworden.

Deze onderscheiding geeft tot gewigtige gevolgtrekkingen aanleiding, trouwens moet men niet uit het oog verliezen, dat er hier enkel van eene *waarde in ruiling* zaak is, eene waarde geëvenredigd naar het nut van het voorwerp." Men merke slechts daarbij aan, dat zoo de nuttigheid en niet de prijs, de eigenlijke maatstaf der voorwerpen is, deze, de eerste niet zonder geweld overtreffen kan; dat wanneer men uithoofde van eenige oorzaak hoegenaamd, meer dan die *nuttigheid* betaalt, men eene waarde die niet bestaat, die niet geleverd wordt, betaalt. Dit geschied wanneer het bestuur zich eene monopolie toeëigent of vergunt. Het gevolg van elk uitsluitend voorregt, in handels-aangelegenheden, is eene prijsverhooging zonder eenige vermeerdering van nuttigheid, gelijk de vrijstelling, tot de overeenbrenging van prijzen met de wezenlijke waarde strekt.

Het voortbrengen van voorwerpen, die eenige *nuttigheid* hoegenaamd bezitten; staat gelijk met het voortbrengen van rijkdom. Voorwerpen worden nogtans niet geschapen, maar door aan de grondstoffen, nieuwe vormen of verbeterde hoedanigheden te geven, maakt men ze nuttig of vermeerdert derzelver nuttigheid. Er bestaat derhalve geene vermenigvuldiging van rijkdom, dan daar, waar de voortbrenging of vermeerdering van nuttigheid bestaat.

De natuurlijke rijkdom voldoet aan onze behoeften niet; de natuur wordt in dit opzigt door de nijverheid overtroffen, en de arbeid brengt er nog meer aan toe; een pond zout bevat welligt niet meer dan 1 | 20 natuurlijken, en 19 | 20 deelen maatschappelijken rijkdom. De vermeerdering van waarde, welke zelfs de geringste beroepsbezigheden te voor brengt, is bewonderingwaardig, en men verongelijkt het Europeesch nijverheids-vermogen, wanneer men de voortbrengsels der Amerikaansche mijnen daarmede in vergelijking brengt. Het is eene misvatting, te veronderstellen, dat acht franken in zilver meer waarde hebben, dan acht franken in waren; het zilver uit de mijnen maakt een nieuw voorwerp van waarde in de maatschappij uit, op het oogenblik wanneer hetzelve in omgang gebragt wordt, en dat slechts in het eerst, vervolgens kan hetzelve alleen van eigenaar veranderen, maar vermeerdert nooit den maatschappelijken rijkdom.

Alle natien zoeken rijkdom, en het is de roeping der staathuishoudkundigen, om zo op den weg te geleiden, maar door uit het oog te verliezen, dat de rijkdom in de waarde bestaat, die 's menschen nijverheid aan de voorwerpen toebrengt, door alle takken en met behulp der enkele werktuigen die zij gebruikt hebben, zijn drie groote misslagen begaan.

De nijverheid vermag niets zonder de kunst, men kan zich deswege niet op de gewoonte beroepen, want de kunst moet de gewoonte voorafgegaan zijn, onderscheidene handelwijzen der middeleeuwen, zijn verloren gegaan, men heeft ze weder moeten vinden, de frescoschilderijen en het schilderen op glas b. v., zijn nog niet wedergevonden; wordt de kunst vernietigd, zoo vergaat de nijverheid. *Bacon* heeft gezegd, er bestaan drie soorten, even als drie graden van begeerten, de zucht tot beheersching van zich zelven, die tot bevordering van het welzijn des Vaderlands, en eindelijk het verlangen om den mensch te onderwijzen hoe hij over de natuur kan zegevieren; ten einde dit laatste te bewerkstelligen, behoort men hare wetten te kennen. De

théorie is het allereerst derhalve, voor de nijverheid noodzakelijk.

Maar intusschen is de théorie zonder derzelver toepassing, van geene waarde, en de navorschingen van geleerden, dienen door de fabriekanten, door de landbouwers, de kooplieden, in een woord, door de *ondernemers der nijverheid* ten nutte en tot voorwerpen van winst gemaakt te worden.

Eindelijk moet er worden *uitgevoerd*, en de nijverheids-ondernemers hebben daartoe werklieden, handen en oordeelkunde, om onder hun geleide te arbeiden noodig; gevolgelijk wordt elk voortbrengsel, door de medewerking des geleerden, des aannemers en des werkmans, gezamenlijk voltooid. Neme men een zak tarwe, of een vat wijn bij voorbeeld. De natuur en de landbouwkundigen, hebben den gang der natuur in de voortbrenging van het graan en de druif onderzocht, de gunstige lucht en grondgesteldheden, de noodige zorgen ten einde die planten tot rijpheid te doen komen, bepaald. De landbouwer of de grondeigenaar hebben deze onderzoekingen op hunne bijzondere standen toegepast. De werkman heeft het land omgespit en bezaaid, hij heeft de wijngaarden gebonden en gesnoeid enz. Voorts heeft de aardrijkskundige, de reiziger, de geleerde in de sterrekunde, ons het land, waar de Indigo b. v. groeit, aangewezen, of ons geleerd om de zee te bevaren; de koopman rust schepen uit om deze waar af te halen, de matroos, de voerman, arbeiden werktuigelijk aan dit voortbrengsel, de scheikundige onderrigt ons wegens den aard van de Indigo, en wijst ons de middelen aan om dezelve vloeibaar te maken, en de wol daarmede te verwen; de fabrijkant verzamelt deze middelen om blaauw laken te vervaardigen; de werkman voert dit alles uit.

Elke landbouw-, fabrijk-, of handels-nijverheid, vereischt *théorie* of de kunst, het *praktische* of de toepassing, en de *uitvoering* om het nijverheids-vermogen volkomen te bezitten, behoort eene natie in ieder dier takken volmaakt geoefend te zijn. Nogtans kan eene natie bij wie de wetenschappen slechts weinig aangekweekt worden, door hare nijverheid bloeijen, vermits die wetenschappen zich gemakkelijk verspreiden, en de geleerden van alle landen daartoe zelven medewerken. Tijdens de hervorming der letterkunde in Italie, bevonden zich de wetenschappen te Bologna, en de rijkdommen te Florence, te Genua en te Venetië.

Vijftig jaren geleden, was Engeland zoo weinig gevorderd, dat het al deszelfs lijnwaden en lakens uit Belgie trok, en het is nog geene tachtig jaren, sedert Duitschland eene natie met ijzerwaren verzorgde die thans de geheele wereld daarmede voorziet er bestaat dus geen volk dat wanhopen moet om eens aan al de vereischten tot eenen volmaakten stand van nijverheid te geraken.

DE GENEESKUNDE IN GUIJANA.

De geneesheren aldaar, *Piaies* genaamd, zijn eene soort van waarzeggers of toovenaars, wier behandeling der lijders voornamelijk in het aanwenden van allerlei vreemde kuren bestaat, waarvan het herstellen of bezwijken van het voorwerp het zeer onzekere, doch het aan de *Piaies* te betalen, het zekere gevolg is. De jongeling die deze loopbaan wenscht in te slaan, moet beginnen met *tien volle jaren*, bij zoodanige oude *Piaies* door te brengen, om zijne behandeling der lijders gade te slaan, en alzoo eene soort van clynisch onderwijs te genieten; aan dezen zijnen meester moet hij zich geheel verbinden, en denzelven op zijne wenken bedienen. De tien jaren verstreken zijnde, en de student waardig gekeurd wordende naar den doctoralen graad te staan, zoo neemt zijn kandidaatschap een' aanvang, en de hardste proeven, ten bewijze dat hij, die anderen wil genezen, in staat is, zelf de zwaarste vermoeijenissen en grootste ontberingen en kwellingen te verduren, worden van hem vereischt; vernuft en oordeel vermogen hier weinig, en de ligchamelijke krachten doen alles af. De kandidaat wordt op eene bepaalde plaats bescheiden; bewust van alles wat hem te wachten staat, treed hij schroomvallig toe; naauwelijks is hij verschenen, of hij ziet zich aangegrepen, naar eene hut vervoerd, en in dezelve opgesloten. Spijsontbering is hier zijne eerste proef, men laat hem verhongeren, tot dat hij op het punt is van te bezwijken. Nu wordt hij weder te voorschijn gehaald, en hier begint zijne publieke promotie; hij moet, namelijk, voor eene tallooze menigte aanschouwers, eenige Guyanasche dansen verrigten, maakt half dood eenige sprongen, die al flaauwer en flaauwer worden, en stort eindelijk als dood ter aarde. Om hem weder op te wekken, wordt hem een zakje met mieren om den hals gehangen; de prikkeling van dit krachtdadig middel; doet hem weder eenigermate tot zichzelven komen, en zoodra men ontwaart dat er zich nog eenige teekens van leven bij hem vertoonen, zet men hem, tot voortzetting der proef, een' trechter in den mond, en doet men hem eene aanmerkelijke hoeveelheid sterk tabakswater inzwelgen; dit is de groote crisis waaronder velen bezwijken, maar de kandidaat die ook dit weet door te staan, heeft den *doctoralen graad* met den meesten lof verworven, en wordt voor een' doorkundig' *Piaies* gehouden.

DE LEEUWEN EN DE ZWIJNEN.

(Eene Fabel).

Jupijn in volle pracht op den *Olimp* gezeten,
Zag, van zijn' hoogen troon, hoe dat een zwijnenstoet,
Waarvan het aanzijn schier op aarde was vergeten,
Zich — vol ootmoedigheid — ter neêr boog, aan zijn voet.
De huid van 't log gedierte — zoo even 't kot ontvloden,
(Daar 't zich — gelijk de pad — uit den drek verhief)
Was, in het zuiver oog van d'oppersten der goden,
Die niets dan weelde zag, — geen aanbevelingsbrief.
Nogtans deed god *Jupijn*, de deputatie komen
Tot voor zijn glorie-troon en gunde aan haar het woord;
„Spreek, zwijnen!" riep de god, „ontvouwt mij zonder schromen
De reden van uw komst in dit geheiligd oord."
De stoet smeekte om een Vorst, daar 't volk door veel Vorsten
Van eeuwen herwaarts, *op zijn Spaansch* was geregeerd;
Zóó, dat het looden juk, dat ze onlangs slavig torschten
Hun diep gebogen nek, had, tot op 't been, bezeerd.
De havenlooze staat van d'onbekende boden;
De zucht uit elke borst; de traan in ieders oog
Trof, 't anders koude hart, van d' oppersten der goden
Dat zich — bij dit tooneel — tot schreijens toe, bewoog.
„*Jupijn!* schenk ons een vorst die goed en trouw wil wezen!"
(Dus was van 't zwijnenvolk het algemeen geschreeuw)
„Welaan, een edel Vorst, om zijne deugd geprezen,
Zal u tot Koning zijn.... hoort toe.... zijn naam is *Leeuw*,
Een' fieren leeuwenschaar, heeft hem, sints kort verkoren
Tot haren vorst, na dat, door d' eigenen tiren,
Die u vertrapte, ook haar, de huid was kaalgeschoren
En zelfs haar naam ontroofd.... ô, 't harte beeft er van! —
Het is mij niet genoeg uw' rampen te beweenen,
'k Wil meer, ik wil uw troost, uw steun, uw redder zijn,
'k Wil — tot uw eer en heil — u met den leeuw vereenen,
Verhef u uit het stof en juich!" — dus sprak *Jupijn*.
De zwijnen juichten luid en roemden de genade
Van d'achtbaren oppergod, die, met hun lot begaan
De mate van zijn gunst schier roekloos overlaadde,
Door 't zwijn, den fieren leeuw, als koning, toe te staan.
Het duurde vijftien jaar.... de stoet van dankb're leeuwen
Beminde d'edlen vorst, die dra hun lieveling werd.
't Oproerig zwijnenras gewoon *altijd te schreeuwen*,
Hield — tot een driest geknor — den bek steeds opgesperd,
Op eens ('t was in een tijd dat ieder volk der aarde
(Vergeef het groote goôn! aan 't eervergeten ras!)
Met nijdige oogen op der zwijnen welvaart staarde,
Dewijl hun luister nooit zoo hoog gestegen was);
Op eens, barst nu 't gespuis, en vrede en welvaart moede,
Tuk op een hersenschim hun door 't verraad beloofd,
In toomloos oproer los en werpt, in drieste woede,
Den moêgetergden leeuw, de halve kroon van 't hoofd.
Gelukkig d'ijzeren helft!.... 't juweel bleef ongeschonden;
't Omsloot de eerwaarde kruin, als waar 't voor de eeuwigheid;
't Was, door de *liefde alléén*, om 't grijze haar gebonden
Wat zóó is vastgehecht, trotseert vergank'lijkheid!
Sints wijdde 't leeuwenvolk nog meerder trouw en liefde
Aan hem, die lang en goed, zijn erfgrond had beheerd.
De moordpriem des verraads, die 't vorstlijk hart doorgriefde,
Werdt, door 't getrouwe volk, voor altoos afgeweert.
Tot walgens toe verzaad, van moorden, plundren, tieren;
Verlaten door de hoop;.... bedrogen in zijn waan;
Verlegen met zich zelv';.... veracht in 't rijk der dieren,
Boog 't zwijn zich voor *Jupijn* en sprak den god dus aan:
„ô Koning van d'Olimp!.... ô, god van alle goden!
Wij zijn weêr zonder vorst.... de leeuw, de heer van 't woud
Aan wien, door u, de kroon des rijks, werd aangeboden
Is door ons afgezet.... wij vonden hem... te oud." —
„Te oud?.... rampzalig ras!" sprak *Jupiter* verbolgen.
Weet gij niet dat de tijd de ware wijsheid schenkt?
Zie toe wat gij begint! straks wordt uw land verzwolgen
Door eenig nabuur, dien uw' welvaart heeft gekrenkt!
Te oud?.... wat looze treek!.... neen 't waren niet zijn jaren;
't Was zijn verstand, zijn moed, wat u in d' oogen stak.
In zijn doorluchtig werk, scherpzigtig en ervaren,
Wist hij wat aan uw taal, uw kroost en grond ontbrak.
Vervuld met uw geluk, vond hem schier elken morgen
Het eerste schemerlicht, reeds strevend naar zijn doel;
Geen offer viel hem zwaar om voor uw heil te zorgen;
Hij kende slechts de stem van 't vaderlijk gevoel.
Te oud?... neen 't is een vond... gij vreest mijn bliksemschichte!
't Geweten jaagt vergif in al uwe adren rond.
Reeds, roept een doffe stem, u zelven in 't gerigte:
Waarom, ge uw Vaderland, aan 't harte hebt gewond!
Te oud?.... de zoon van 't regt, wiens deugd nooit is bezweken!
Te oud?.... het puikjuweel, dat mijne gunst u gaf!
Ga van een and'ren god een and'ren koning smeeken
Ondankbaar volk! ik trek de handen van u af!"

SCHEEPS-TIJDING.

BINNENGEKOMEN.

Het Schip *Henriette*, Kapt. J. C. WILLEMS, van *Amsterdam*; Passagiers de Heeren *F. W. Fuchs* en *M. Dürr*.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de Erven J. BRINK.